

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 45

Vánoční koncert v kostele, aneb solidarita žije

Na počátku adventu v neděli 1.12. 2013 se konal koncert v kostele sv. Petra a Pavla.

V neděli ráno jsem se probudila a uvědomila jsem si, že začíná advent. Hlavou mi proběhla myšlenka na celý rok, který je zase za námi. Abych se vrátila do současné chvíle, levá ruka mi automaticky zamířila na budík – rádio. Zrovna začínaly zprávy. Dověděla jsem se podrobnosti o havárii letadla, o klesající oblíbenosti pana prezidenta, o jednáních o tvoření vládní koalice, a jak se to příliš nedaří...samé negativní informace. Tak jsem zase vyslala levou ruku směrem k rádiu a ukončila jeho produkci. Kdybych byla úplná „škarohlídka“, tak bych si řekla, že všechno v naší zemi je jen a jen záporné. Víkendový den běžel přesto dál v obvyklých kolejích, prostě normálně.

Nedělní odpoledne se proměnilo ve sváteční. V šestnáct hodin se sešlo u obecního úřadu pěvecké uskupení DOBROVOLNÍKŮ a zazpívali spoluobčanům moc hezky čtyři vánoční písně pod nově vyzdobeným stromem. Děkujeme jim. Byl to malý závdavek k tomu, co na nás čekalo v 17 hodin v kostele sv. Petra a Pavla.

Zde se konal již tradiční předvánoční koncert. Byl trochu jiný než ty předešlé, protože se stal součástí festivalu Hudba pomáhá. Výtěžek ze vstupného pomůže při léčbě mozkové obrny čtyřletému chlapečkovi Eriku Pecháčkovi. Koncert začal v pološerém kostele, tam na každého dýchlo nekonečno. Všechny nás tam stmelovala příjemná atmosféra předvánočního očekávání. Podvolili jsme se zklidnění, ztišení a pokoře vůči adventu, tak jak to dělali naši předkové, které k tomu donutil běh ročních období a životní podmínky. Určitě v tu chvíli nikdo nemyslel na úklid domácností, ani na nákupy v obchodních domech, ani na množství reklam v televizi. Všichni jsme byli slavnostně naladěni a jako bychom vystoupili z vlaku každodennosti do jiného světa. Užívali jsme si příjemné pocity z krásné hudby, pronikaly nám až do morku kostí. Ve „vzduchu“ se zrcadlila solidarita s malým chlapečkem.

Jsem moc pyšná na to, že skupina Parkoviště pro velbloudy má „rodné hnízdo“ v naší vesnici. Patří jim poděkování za všechny programy, které dosud připravili. Ne všichni dokáží hrát na nástroj a zpívat, ale i technická pomoc kolem je potřebná, bez ní by to nešlo. Všichni, účinkující i neúčinkující, jsou stejné krevní skupiny. Šíří kolem sebe „dobro“. V naší obci potěšili v kostele při koncertu na čtyři sta lidí. Bylo vybráno 26.668,- Kč a Masarykova základní škola Morašice při té příležitosti přispěla ještě 5.000,- Kč, vybranými za sběr papíru. Celý obnos bude věnován rodičům malého Erika.

Všechno kolem nás není tak špatné, jak se to jeví při povrchním pohledu. Stále existuje lidská pospolitost, sounáležitost a soucit se slabšími.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka

V obci máme nový kontejner na textil

Obnovenou premiéru v oblasti třídění odpadů zaznamenává textil. Textilní materiály jsou mimo jiné zdrojem vláken, která měla v minulosti využití i v papírenském průmyslu. V současnosti se můžete setkat se zvláštními kovovými kontejnery pro sběr textilu, které se začaly objevovat po celé ČR.

I v naší obci máme možnost odkládat dále použitelný textil a obuv do speciálního kontejneru (bílá barva) firmy REVENGE. Stejně jako všechny komodity lze recyklovat i textil, který ovšem musí být dobře vytříděný a pokud možno bez nečistot. Proto je v mnoha případech vyžadováno, aby se textil do kontejnerů odkládal v zavázaných igelitových pytlích, aby nedošlo k jeho znehodnocení. Z důvodu zamezení vybírání kontejnerů je kontejner vybaven menším vhozem, a tudíž je nevhodné používat velké igelitové pytle.

Takto sebraný textil putuje do třídírny, ve které je přebírán a podle jeho vlastností se dělí na 2 skupiny. První skupinu tvoří textil, který splňuje potřebné parametry a který se použije pro další nošení, zejména pro charitativní účely. V tomto případě funguje třídírna jako second hand.

Druhou skupinou je nenositelné oblečení a jiný odpadní textil, který se mechanicky recykluje nebo likviduje. Při recyklaci dochází nejprve k odstranění knoflíků, zipů a dalších součástí, které nesmí být obsaženy v recyklátu. To je prováděno na třídící lince. Dalším krokem je „rozdrásání textilu“ – tím vznikne různorodá směs látek, která po dalších úpravách nachází uplatnění při výrobě izolací (např. vodovodní potrubí). Někdy se používá jako výplň v sedadlech automobilů nebo letadel (v tomto případě musí být recyklát ze stejného materiálu). Další uplatnění nalezne jako čisticí a lešticí hadry, které vznikají nařezáním zbytkového textilu. *Článek RRA PK*

POZVÁNÍ NA OBECNÍ PLES

V sobotu 1.března 2014 pořádáme ve spolupráci s TJ Sokol již tradiční obecní ples. Zahraje nám hudba MEDIUM. Přijďte se pobavit !

Ze života obce

- Na obci máme nový traktor značky JOHN DEERE a přídavné zařízení na zametání silnic. Byla na něj získána dotace v rámci akce „CZ.1.02/2.1.00/13.19006 Snížení prašnosti na území obce Morašice“ z Fondu soudržnosti EU prostřednictvím operačního programu Státního fondu životního prostředí. Výběrovým řízením byl vybrán stroj, který odsouhlasil SFŽP a zároveň splňoval nejvýhodnější cenu. Stál včetně přídavného zařízení 1.558.000,- Kč. 10% hradí obec, **90% je dotace EU.** ☺ Každá dotace ale s sebou přináší určité povinnosti a omezení. I my se budeme muset po dobu pěti let striktně řídit tím, že traktor bude převážně určen k zametání a ostatní činnosti s ním se budou provozovat jen v omezené míře. Tvrdím stále, že obce mají dostávat peníze z EU do rozpočtu nárokově a ne složitě žádat o dotace. Každá obec ví, co potřebuje a podle toho si své peníze směřuje do akcí. Dotace jsou hlavně „papírová válka“. Válku o traktor jsem zahájila na jaře 2013 a štůs papírů (studie, žádost, výběrové řízení, smlouva a ještě bude závěrečné vyhodnocení akce) už dosahuje cca 30 cm. A to ještě není všechno. Pak pět let pravidelná hlášení a fotodokumentace na ministerstvo (takzvaný monitoring) a stále hrozící kontrola, zda traktor nepoužíváme například na shrnování sněhu. **Takže získaná dotace je sice fajn, ale to předtím a potom po dobu pěti let....., nic moc** ☹. Bez tohoto kolotoče bychom si ale jako malá obec takto drahý a kvalitní stroj bez dotace nemohli dovolit. Ale za pět let budeme mít vyhráno a už traktor budeme moct používat podle svého uvážení na cokoli. ☺
- K občasníku jsou opět přiřazeny **kalendářiky a PF**. Staré fotografie vyhledal a údaje k nim zjistil zastupitel Jaroslav Krejsa, patří mu za to poděkování. Jsou na nich pohledy do naší historie a je známo i přibližné období fotografování: **Višňáry:** V popředí č.p. 1, bývalý Musilův mlýn. Obilí se zde mlelo do roku 1944. Chléb se přestal péct 1945. Dále je vidět č.p. 3, bývalý Mlejnkův hostinec, který skončil svoji činnost v roce 1967. (foto 1960) **Lažany:** Č.p. 14. V roce 1923 byl zbudován památník padlých a upraven park na návsi. (foto 1923) **Řikovice:** Č.p. 47, bývalá jednotřídní škola, kde se učilo od roku 1908 do roku 1974. Vlevo vzadu je č.p. 13, které bylo zbouráno 1955. (foto asi 1925) **Morašice:** Č.p. 50, bývalý hostinec u Vodehnalů. Provoz hostince ukončen 1954. Poté zde bylo ještě provozováno kino do roku 1971. V pozadí č.p. 96, dům Zezulkových. (foto asi 1935)
- Od firmy **EKO-KOM a.s.** jsme obdrželi odměnu za tříděný odpad za období od 1.7. do 30.9. 2013 ve výši 9.897,00 Kč.
- Proběhla **úprava jízdních řádů** kvůli úsporám PU kraje. V obci se nám podařilo udržet potřebné spoje, které vesměs zajíždějí do Lažan a Řikovic. Nové jízdní řády budou na období 15. 12. 2013 až do 13. 12. 2014. O Vánocích 2013 budou spoje značně redukovány, protože v tu dobu jezdí do práce méně lidí a školy mají volno. V tomto období byly nalezeny úspory a nemusí tak být zlikvidován některý potřebnější spoj ve všední den, jezdící celoročně. Bylo dosaženo i toho, že

více než polovina spojů bude opět zastavovat u Botany v obou směrech. Vy, co hromadnou dopravu používáte, prostudujte si jízdní řády, došlo i k drobným posunům v minutách odjezdů.

- **Upozornění uživatelům topidel na tuhá paliva.** V kamnech a kotlích smí být topeno jen příslušným topivem, na které jsou určeny. To znamená ve většině případů uhlí, uhelné brikety, dřevo, dřevěné brikety, pelety. Je zakázáno v kamnech a kotlích pálit plastové lahve, jiný plast, gumové holínky, staré boty apod. Do ovzduší se pak dostávají zplodiny, které lidi v okolí, pohybující se venku, obtěžují a dokonce i ohrožují na zdraví. Plast se rozkládá na nebezpečné plynné zplodiny, které jsou srovnatelné s nervově paralytickými plyny, které byly využívány za války. Zákon o ovzduší toto neoprávněné pálení zakazuje a jeho porušování může vést k udělení pokuty.
- Na základě ústních připomínek občanů bude umístěno **větší zrcadlo** na výjezd ze sídliště Hřbitovní kvítí a nově instalováno zrcadlo na výjezd ze sídliště Za Rychtou v místě pod školou.
- Hospodská Monika Trávníčková podala v říjnu 2013 **výpověď z hospody na návsi** v Morašicích. Od 1.12. 2013 bude hospodu provozovat nová nájemkyně Jana Nádvorníková.
- TJ Sokol vlastními silami a na vlastní náklady zvětšuje hřiště v Morašicích směrem do „školního sadu“, který byl dříve využíván a nyní leží spíše ladem. Bude zde napříč vybudováno **menší tréninkové fotbalové hřiště** s napevno přidělanými rovněž menšími brankami. Dosud se tyto branky s ohledem na bezpečnost dětí musely v době mimo trénink připevňovat k zábradlí, aby na ně děti nemohly lézt a nedošlo k úrazu. Jejich přeprava před tréninkem na hřiště a po tréninku zase nazpět k zábradlí zabrala ze strany trenérů a dětí hodně času a hlavně sil.
- Zastupitelstvo na návrh starostky došlo k závěru, že 16 let staré auto značky **Felicia** je tak málo využíváno na přesun „špinavých předmětů“, že bude **nabídnuto k prodeji**. Karosérie je již značně zkorodovaná.
- Připravujeme žádost o dotaci na **pořízení kompostérů pro domácnost**. Většina z vás slyšela o tomto hlášení v rozhlasu, nebo jste se to již dověděli od sousedů. Je přihlášeno již 70 domácností, které projeví zájem. Pokud se podaří dotaci získat, tak by měla být v roce 2014 a ve výši 90%. 10 % by si zaplatili zájemci. Kompostéry by byly vybrány silnostěnné až do 1 cm o objemu cca 1000 a více litrů. Dále projekt prikazuje zároveň pořízení podle velikosti obce 1-3 velkokapacitní na veřejné prostranství (na trávu z obecních pozemků) o objemu cca 2000 litrů. Pokud máte ještě někdo zájem o zatím nezávaznou objednávku, přijďte se informovat na OÚ.
- Někteří možná občas chodíte v Morašicích na procházku **kolem potoka Fialy** a sledujete, že **voda má špatnou kvalitu** již mnoho měsíců. Nejpatrnější je to v místě pramene u Kabátu, kde do potoka ústí strouha od Vidlaté Seče. Voda ze strouhy má v některých místech černé zakalení, to už jsou organismy, vyživené z obsahu přísad ve vodě. Na hladině mívá povlak jako voda vypuštěná z pračky. To, čemu se to podobá, tak to opravdu je. Již je zcela jasné, že se k nám vyplavuje postupně voda z obecní čistírny odpadních vod (ČOV) z Vidlaté Seče. ČOV nefunguje, jak by měla, a vytéká z ní voda stejné kvality, jako do ní vtéká. Na tuto skutečnost byl nejprve upozorněn starosta obce, ale protože to nemělo žádný efekt, tak od naší obce šla stížnost na Odbor životního prostředí v Litomyšli. Nyní celou věc už řeší Česká inspekce životního prostředí, jejíž pracovníci potvrdili naše domněnky o nefungující čistírně v sousední obci. (Viz. konec článku „Proč si neprovozujeme ČOV sami“.) ČIŽP slibuje, že zjedná nápravu a obec zaplatí pokutu.
- **Co je hotovo:** Ve Višňárech byla provedena **rekonstrukce NN** a přeložen jeden **sloup veřejného osvětlení** ze soukromého pozemku na obecní. Do knihovny v Morašicích byly dle rozpočtu zakoupeny **nové knihy**. Je dokončeno definitivní **propojení nového vrtu** s akumulací nádrží. Probíhá příprava žádosti o dotaci na **obnovu kabin** na hřišti v Morašicích. Dále je připravována žádost o **dotaci na kompostéry**. Římskokatolické církvi bylo přispěno na **nákup krytiny** na opravu fary. Je **opravena nadstřešní část komínu** od společenské místnosti na škole v Řikovicích a ubourán po střechu druhý nefunkční komín, který byl rovněž v nevyhovujícím stavu. Hasiči v Řikovicích nakoupili za obecní peníze materiál a svépomocí **opravili fasádu hasičské zbrojnice**. Patří jim poděkování. Před Obecním úřadem v Morašicích je **nově osvětlený vánoční strom**. V Řikovicích pod školou **u potoka je opravena cesta** tak, že na mostku jsou přidány panely, které v případě velké vody umožní bezpečné přejíždění přes mostek. Týká se to obyvatel ze dvou domů. V Řikovicích (ještě probíhá) se přidává **do rybníka u Nováčkových vrstva červenice**, aby se snížila propustnost dna a hráze. **Kanalizace** ze sídliště bude nyní drobným

zásahem **odkloněna** tak, aby voda z domovních čistíren odpadních vod a z povrchu stekla rovnou do rybníka. Původně svedení vod z nového sídliště a ČOV bylo takto plánováno, ale nově nastěhovaný říkovický občan jako soused s tímto řešením v době územního řízení nesouhlasil. Z toho důvodu byla kanalizace položena jako jediné další možné řešení do hráze rybníka. Voda ze sídliště tak rovnou otekla do vodoteče a rybníku se vyhnula. S tímto stavem oprávněně nebyli spokojeni starousedlíci, a proto k jmenované opravě došlo. Voda poteče nejprve do rybníka.

- Upozorňujeme, že **poplatky** za psy a za odpad zůstávají pro rok 2014 ve stejné výši jako dosud. Vybírat se budou na OÚ **od 1. února 2014**.
- **Popelnice** se budou i o **Vánocích** vyvážet ve stejném termínu, jako by byl všední den. –HŠ–

Toulky říkovickou minulostí

Ještě ve 12. století nebylo obyvatelstvo východních Čech úplně usedlé, žilo polokočovně a se svými stády lidé kočovali v užším kruhu. Hospodářství bylo převahou pastevní. Sídla byla většinou dvojitá, na léto jiná a na zimu jiná. Teprve později se lid usadil na jednom místě.

První vesnice stavěny byly na volném prostranství, kde byla voda a orná půda. Stavěny byly do kruhu nebo podkovy (okrouhlíce), východ z ní byl jen jeden a ten se uzavíral „kolovratem“. Takovou okrouhlou vesnicí, ryze českou, jsou například Lažany. Jiný způsob jsou vesnice silniční. Stavení stojí podél silnice na obdélníkových pozemcích. Takovými vesnicemi jsou Říkovice či Morašice.

Do 13. století hospodařilo se společně. Pole dle nejstaršího dělení bylo rovnoměrně rozděleno, cest nebylo. Pole osady musila se najednou zorat, osít, požit, přičemž se jezdilo po polích. Teprve později, když se hospodaření vyvíjelo, zřizovány cesty a ty vedeny směrem libovolným. Tu nepravidelnost vidíme někde dosud.

Nejprve na místě, kde hospodářství se mělo provozovat, vykácel se les a pařezy se spálily. Tak vznikly „kopaniny“. Půda se zkyprila popelem a zasela obilím. Když zem se vysílila a obilí se přestalo dařit, ležela půda ladem až vzniklo pastvisko nebo louka a ta byla po čase zase zoraná. Tak bylo hospodaření rozvrženo vždy na 2 - 3 léta. Zoraná země jmenovala se „brázda“. Oralo se dřevěným rádlem (hák), později železným. Ozim zaseli nejdřív, pak jařinu a potom nastoupil úhor. Strnisko se spálilo a popelem se tak hnojilo. Vzdělavatelé polí jmenovali se „rataji“ nebo „těhaři“.

Postupně společné hospodaření začalo mizet a rozvíjel se majetek soukromý. Nejstarší útvar majetku, jež kníže či klášter někomu daroval, byl „újezd“. To bylo území, jež se na důkaz postupu objelo nebo obešlo. Odevzdal-li pán (kníže, klášter) někomu půdu v soukromý majetek s tou výhodou, že na určitou lhůtu neplatil majitel pozemku ničeho, vznikla „lhota“.

Mezníků v našem smyslu se neužívalo. Hranice označovala se buďto do kůry stromu, nebyl-li nablízku strom, kupou kamení. Pod hranici zakopaly se různé věci „svědkové mezní“. Byl-li spor o hranice, kamení se rozházelo a věci vykopaly. Spor o hranice býval dosti častý. Nedokonalý pluh nedovoloval ani jinou brázdu než zubatou. Bývaly různé zvyky při potvrzování správnosti hranic. Majitel sestoupil do vykopané jámy, vzal drn a drže ho na hlavě, vykonal v této pozici přísahu. Později, když se zakládaly meze, vzali k tomu dva chlapce a ti dostali výprask, aby si to pamatovali, kde hranice stála.

K tomuto připojuje kronikář poznámku, že takový slavnostní výprask dostali také dva chlapci, když byl kladen v 16. století základní kámen nynějšího litomyšlského zámku.

Pro Občasník ze staré říkovické kroniky připravil Jaroslav Krejsa

Všem spoluobčanům přejeme pěkné Vánoce. V novém roce pevné zdraví, radost v kruhu rodiny a přátel, ale také úspěchy v práci a štěstí v životě.

Vydává Obecní úřad Morašice. Náklad 260 výtisků. Vydáno 20. 12. 2013. Chyby opravila Alena Čejková.

